

A tápai népi együttes jubileuma

A huszas évek táján már szervezett formában működött Tápén a *Dalárda*. Hosszú élete során a mindenkori *kántortanító* vezette. Ugyanő gyűjtötte és állította össze a dalsokrokat. Műsoraikkal eljutottak a budapesti *országos dalostalálkozókra* is. Útjukról minden alkalommal gazdag élménnyel és nagy sikerű szereplés tudatában érkeztek haza.

Tápé abban az időben még valóságos kincsesbánya volt, ahol 1906-ban *Bartók Béla* is megfordult Szeged környéki népdalgyűjtő útja alkalmával. Még ugyanez évben *Kodály Zoltán* is ellátogatott ide. A tápai nép dalos kedvű. Dalolt ha gyereke született, ha megházasodott, ha katonának vonult, de ezenkívül is számtalan alkalmat talált, hogy dalra fakadjon. Szeretnek csoportosan dalolni, ám olykor — munka közben — a jóhangúak maguk is énekelgetnek, néha órákig is.

A dalárda versenyről versenyre járt, s velük együtt elindult hódító útjára az azóta messze földön híressé vált *tápai népművészet*. 1930 táján jártak ki ide a *szegedi fiatalok* — *Ortutay, Buday György, Radnóti, Tomori Viola* és mások —, akik a népeletet tanulmányozták. Az egyre sűrűbben kijáró kutatók is hozzájárultak ahhoz, hogy az itt élőkben ébren maradt a hagyomány szeretet. Később *Bálint Sándor* a szegedi tanítóképzőben több diákjának figyelmét fordította a tápaiakra. Az ő gyűjtőmunkájukat folytatta az ötvenes években *Bónis György* joghallgatókból álló kutatócsoportja, mely utóbbiak Tápé szociológiai helyzetével foglalkoztak. Azon időig mindössze két — ismertető jellegű — munka jelent meg Tápéről: 1938-ban *Walter Zoltán*, 1967-ben pedig *Bálint Sándor* tollából. A század első évtizedeiben telepedett itt le *Heller Ödön*, az 1920-as években pedig *Nyilasy Sándor*, akik a falukutatók nyomdokain haladva cse-tükkel járultak hozzá a tápai nép életének, környezetének és viseletének korhű megörökítéséhez. Színes viselethagyományukat rajtuk kívül *Dorogi Imre, Vinkler László* és *Kopasz Márta* is vászonra festette. Alkotásaik ma pótolhatatlan értékű dokumentumok.

Az első tápai Bokréta Paulinival 1934.

A dalárda mellett — szintén a huszas évektől — működött a *szinjátszó együttes*. Korcsmákban léptek föl műkedvelésből.

Az 1920-as évek táján ugyan már hírt szerzett Tápé arról, hogy az ország nagyobb hagyománnyal rendelkező helyeiseiben sorra alakulnak a *Bokréta* elnevezésű néptáncegyüttesek, ők ezt az első hírt elerestették a fülük mellett. Hozzánk éppen 45 évvel ezelőtt jutott el *Paulini Béla*, a „bokrétások atyja”, s kezdeményezésére 1934 kora tavaszán megalakult a *Tápai Gyöngyös Bokréta*. *Kodály*, *Manga*, *Tomori*, *Ortutay*, *Volly* személyében olyan kiválóságok voltak a munkatársai, akik nagyon jól ismerték a magyarság gazdag folklórmúltját, s azt is tudták, hogy tevékenységük szárnybontására éppen az az idő a legalkalmasabb. Hiszen akkor még tisztességes paraszti voltában, szinte érintetlen archaizmusában élt falvaink nagyrésze, így különösebb nehézség nélkül alakulhattak — legtöbb helyen az akkori faluvezető előljárók irányításával — az öntevékeny csoportok, a *Bokréták*. Rövid időn belül száznál is több Bokréta szerveződött, amelyek a saját entikai tájegységük folklóráját voltak hivatottak gyűjteni és ápolni. Mindennapi életük egy-egy sajátos mozzanatát — 15 perces keretbe foglalva — állították színpadra. Műsorukkal a budapesti *István-napi ünnepségsorozat*on léptek közönség elé.

Tápé 1934 óta vesz részt ezeken a bemutatókon. Később, az évekre visszatekintő repertóárjukban ott találjuk a *Tápai lakodalom*, a *Tápai halászkok* (később a két számból egyet alkottak) és a *Tápai kép* című táncos játékot. Nagy sikerükre mi sem jellemzőbb, mint hogy a több napos rendezvény utolsó estéjén mindenkor Tápé volt a zárószám. Tőlük mindig nehezen búcsúzott Pest népe, de a néprajzos gárda és maga *Paulini* is. „Csupa szív-lélők embőr vót, nagyon szerette a népművészetöt, mink mögönten azt tisztoltuk benne”. Pesten kívül fölléptek *Szabadkán*, *Kassán*, *Kecskeméten*, *Szegeden*, sőt *Amerikába* is elindultak, csak hát közbejött a háború.

1946 és 1949 között egy ideig két néven szerepelt a tápai gárda, mert működött még az *Országos Bokréta Központ*, de mellette a *Népművelési Intézetben* már bontogatta szárnyát a néptáncmozgalmat összefogó bizottság. 1949-ben az addig Bokréta-ként megismert és híressé vált tápai együttes a *Népi együttes* nevet vette föl. Természetesen ez időre személyi változások is történtek. *Csóti Mihálynétől* — kinek férje és *Deák László* jegyző voltak az alapítók — *Török József* helybeli tanító vette át a vezetést. Érdekes módon — ki tudja, milyen suta meggondolásból — némelyek, sajnos rosszul tájékozott és befolyásolt vezető körök is, csupán ettől az időtől számítják a tápai néptáncmozgalmat, s egyáltalán a tudatos hagyományápolás létezését. Pedig, már a föntiekből is világosan kitűnik, hogy az első hivatalos dátum 1934, amitől nem kevesebb, mint 45 esztendő választ el minket.

A népi együttesbe az 1950-es évek elején beolvadt az énekkar, amelyet *Waldmann József* vezetett. Az így megnövekedett együttes — 120 főt számlált — többször szerepelt Budapesten, a táncosgárda kijutott a berlini VIT-re is. Táncaikról *Molnár István* és *Martin György* kisfilmet készített, amelyek közül a *darudöbögős* és az *oláhos* máig a legszebb tápai tánc maradt. Az együttes ruhagondjain a helyi áfész, a háziipari szövetkezet és a községi tanács segített. A hajdani bokrétások még eredetiben rophatták táncukat, ezeket a ruhákat a családból kéregették össze. Így ők voltak az első tárgyi gyűjtők is, s anyaguk a *szegedi Móra Ferenc Múzeumnak*, a *tápai honismereti szakkörnek* és *Lele József* magángyűjteményének féltett darabjai.

Amíg a bokrétások kizárólag tápai anyagot vittek színpadra, az együttes tagjai már más vidékek táncait, dalait is megtanulták és bemutatták. Ezzel egy kicsit eltávolodtak az eredeti „küldetésüktől”. Kocsink rúdját az 1964-ben felröppentett *Páva* fordította vissza a helyes útra. Ez az év (1979) tehát háromszorosan is jubileumi év a tápai — mostani névén *Hagyományörző Népi Együttes* — életében. Megünnepelésére méltóképpen készülnek is. Fölújították elődeik nagy sikerű számain, melyek közül nem egy országosan is kiválóra minősült. Munkájukkal tovább fényesítik az elért sikereket, amelyhez mi is jó egészséget kívánunk.

Lele József

